

"כל ישראל ערבים זה לזה... כולנו אחים, כולנו יהודים וגורל אחד לכולנו..." יצחק רבין 1994

מערכי פעילות באמצעות למידה התנסותית

כְּשֵׁם שְׂאִין פּרְצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה,

כִּן אִין דַּעְתָּן שׁוִין זֶה לְזֶה

פּעִילוֹת 2

פעילות 2

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

ציוד נדרש: ערכת דמויות וציטוטים, דפי מקורות **משך הפעילות:** 45-90 דקות **מספר משתתפים:** כיתה בחלוקה לקבוצות בנות 5 תלמידים כל אחת (חשוב שהקבוצה תכיל מספר אי-זוגי של תלמידים)

מטרת ההתנסות

באופן טבעי, ריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה, אך הבדלי הדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. התלמידים יכירו בשוני בין בני האדם, הן בחיצוניותם הן בפנימיותם, וידונו בחשיבות הסובלנות והיחסים הבין-אישיים ובדרך החוקית שבה יכול כל אדם להביע את דעתו בחברה דמוקרטית, פעילות מחזקת את חשיבות הסובלנות והיחסים הבין-אישיים.

תיאור התנסות

כל קבוצה מקבלת עשר תמונות ועשר ציטטות של בעלי התמונות, ועליהם לנסות להתאים בין הציטוט לדמות. לא קל יהיה להתאים בין דמות וציטוט, לפעמים נראה שהאמירות של הדמויות הן דווקא בניגוד למה שאנו חושבים עליהן או להיכרותנו איתן. לאחר מכן יעיינו התלמידים בדף המקורות העוסק בהיגד: "כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה".

הנחיות

שלב 1: שלב אישי

- מחלקים לכל קבוצה את סדרת התמונות והציטוטים וכן את נספח מס' 1 לכל תלמיד. על התלמידים לעיין באופן אישי בקטעי הטקסט ולנסות לשער מי הדמות שאמרה את הדברים. בנספח 2 התלמיד יסמן את בחירתו בטבלה, במקום המוגדר הסימון האישי שלי.

שלב 2: שלב קבוצתי

- דיון בקבוצה - על הקבוצה להחליט בהצבעה עפ"י רוב חברים (לכן חשוב שהקבוצה תהיה אי-זוגית), מי לדעתם אמר ציטוט זה ולסמן בטבלה את ההחלטה הקבוצתית.

שלב 3: שלב מליאה

- דיון במליאה - המחנכים יציגו בפני הכיתה את התשובות הנכונות, וכן ירחיבו על הדמויות, על הציטוטים המובאים ועל ההקשרים שבהם נאמרו הציטוטים.
- בשלב זה התלמידים יסמנו בטבלה את התשובה הנכונה, ולבסוף יסמנו את האות V אם התשובה הנכונה תואמת להחלטתם האישית ולהחלטה הקבוצתית.

שלב 4: עיון במקורות - לימוד בחברותא/ זוגות/ קבוצות

- התלמידים מקבלים את דפי המקורות, ולומדים את הטקסט בהנחיה מודרכת ובאמצעות השאלות המכוונות המופיעות בדף המקורות.
- שימו לב: קיימים שני דפי מקורות, ובהתאם לזמן יש להחליט אילו מהמקורות יילמדו.

שלב 5: דיון במליאה וסיכום

- באופן טבעי, ריבוי בני אדם יוצר מגוון דעות, וכמובן שיש לגיטימיות לדעות שונות (חיבור למקורות שנלמדו), אך עלינו ללמוד להיות סובלניים בחיי היום-יום לדעות השונות מדעתנו. אפשר לשמוע את ההתנגדויות, אך אסור לנו לפעול בדרכים ובמעשים לא הגונים להבעת דעתנו. בחברה דמוקרטית ישנן דרכים חוקיות להבעת דעתנו.

פעילות 2

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

נספחים:

1. סדרת תמונות של דמויות ציבוריות וקטעי ציטוט מתוך דבריהם, בערכה 5 סדרות.
2. נספח 1 - דף תשובות לתלמיד. יש לצלם עבור כל תלמיד.
3. נספח 2 - דף מקורות ללימוד בחברותא / בקבוצות.

הדמויות והציטוטים

1. הרב עובדיה יוסף זצ"ל

"בתורה אין עדות. זה כך, זה כך. מה זה אכפת אם זה פרסי, אם זה חלבי, אם זה בבלי, אם זה תוניסאי? תורה אחת - משפט אחד... 'תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב' - לא כתוב 'קהילת חלבים', לא כתוב 'קהילת בבליים'. זה של כל ישראל, כולם שווים."

תמונה מאת Alloni

2. מנחם בגין ז"ל

- "המלחמה היא נמנעת, השלום הוא בלתי נמנע"
- "אשכנזי? עיראקי? יהודים! אחים! לוחמים!"

3. הרבי מלובביץ, מנחם מנדל שניאורסון זצ"ל

"כאשר אנו פותחים עיניים ורואים מעבר לערפל, אל מה שמאחורי החזות החיצונית הגסה, הבוטה והצורמת, אנו יכולים להבין שבני אדם אינם באמת כפי שהם נראים, הם שונים..."

תמונה מאת Mordecai baron; cropped by Beyond My Ken

4. גולדה מאיר ז"ל

"אין זה חשוב באמת להחליט בגיל צעיר מאוד, מה בדיוק אדם רוצה לעשות כאשר יגדל. חשוב הרבה יותר שתחליטו על דרך בה אתם רוצים לחיות. אם תהיו ישרים עם עצמכם וישרים עם חבריכם, אם תיקחו חלק במאבקים שטובים לאחרים, לא רק לעצמכם, הרי נדמה לי שזה מספיק. ואולי מה תהיו - זה כבר פחות חשוב."

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהוּ דוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

5. הרב אברהם קוק ז"ל

"ההתעמלות, שצעירי ישראל עוסקים בה בארץ ישראל לחזק את גופם, בשביל להיות בנינים אמיצים כח לאומה..." (אורות התחיה לד')

6. שמעון פרס ז"ל

"בחלקכם נפלה זכות גדולה לקרב בין אחים - דתיים ושאינם דתיים... להסיר מחיצות של חשדנות וניכור, לחרוץ ברגישות דין אמת וצדק ולנווט את מערכת בתי הדין הרבניים ברוח בית הלל, להטות אוזן אנושית השואבת משאר רוחכם התורני, ולשמש תל תלפיות לכל דורש... על הרבנות להרביץ תורה לעשות דין צדק ולהטות כתף לבניית המדינה... הדמוקרטיה נולדה בעריסה יהודית... [ש]נבורך ברבנות שתפעל לאחדות העם, רבנות עם נשמה." (בטקס השבעת הרבנים הראשיים, 2013)

תמונה מאת Elza Fiúza

7. רונה רמון ז"ל

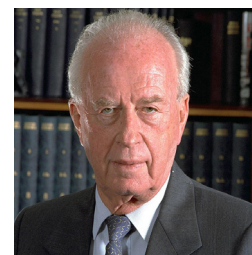
"החיבור בינינו הוא בתחושת הביטחון שבעת צרה אנו מתלכדים למען חיילינו ילדינו למען אוכלוסיות תחת איום ומלחמה. החיבור בינינו הוא באהבת הארץ ללא תנאי, כי אין לנו ארץ אחרת. החיבור בינינו נובע מחובתנו הלאומית לשרת בצבא. החיבור בינינו הוא אותם זיכרונות קולקטיבים ייחודיים לנו כחברה תחת מלחמות ומבצעים. החיבור בינינו הוא תחושת שייכות לבית, למשפחה המתאפיינת ברגעים של חברה ייחודית שבה אוירת שבת והחגים מורגשת מבלי שנוכל לשנותה. החיבור בינינו הוא התקווה, האמונה שבכל זאת יבוא יום ונחיה בשלום ואהבה." (מתוך פוסט נגד השיח המפלג בחברה הישראלית)

תמונה מאת Tammy Bar-Shay (תמי בר שי)

8. יצחק רבין ז"ל

- "כל ההיסטוריה של העם היהודי נמצאת בין חריציו של הכותל הקדוש הזה." (פרק ראשון מספרו "פנקס שירות")
- "אילו אמרו לנו שמחיר השלום הוא ויתור על ירושלים המאוחדת בריבונות ישראל, הייתי עונה הבה נותר על השלום." (מתוך נאום בפני תלמידי תיכון, 1995)

תמונה מאת יעקב סער - קובץ זה זמין באוסף התצלומים הלאומי, לשכת העיתונות הממשלתית, מחלקת צילומים, תחת מספר מזהה: 03-016

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהוּן דּוּמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אִין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

9. מרים פרץ

"זכיתי להיפגש עם החברה הישראלית על גווניה השונים, מפגשים של פנים אל פנים, מפגשים מרחיבי לב שאפשרו לי מחשבות והבנות חדשות. הייתי שמחה אם נצא כולנו לפגוש את הגיוון, את 'האחרים', נכיר, נרגיש, נראָה את העיניים הכואבות והשְׂמֵחוֹת, נשמע את הקולות והצלילים השונים, וגם אם יש בינינו תהומות - נוכל לבנות מעליהן גשרים. אם רק נכיר בְּכֵךְ שְׂכֵב הַקְּשׁוֹתָף בִּינֵינוּ עַל הַמִּפְרִיד, כּוֹלְנוּ חֲפְצֵי חַיִּים, כּוֹלְנוּ חֲפְצֵי שְׁלוֹם, זֶה הַבַּיִת שֶׁל כּוֹלְנוּ וְאִין בִּלְעַדִּיּוֹת שֶׁל אַהֲבַת הָעַם וְהַמּוֹלַדֶּת לְצַד מַסּוּיִם."

תמונה מאת Efraim.moreno

10. יעל ארד

"יש ניצחונות שבאים מכישרון טבעי, יש ניצחונות שמפתיעים אפילו את המנצח. ויש ניצחון שמגיע מנחישות, מלחמה ותלכיד שבו ערך המחברים גדול מסך חלקיו."

תמונה מאת חגי אדלר

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דְּעֵתָן שְׂוִין זֶה לְזֶה

נספח 1

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דְּעֵתָן שְׂוִין זֶה לְזֶה

קראו את הטקסטים ונסו לשער מי מהדמויות הבאות אמר את הדברים הבאים. סמנו את מספר הדמות ליד כל ציטוט.

שלב א: נסו לבד, לשער מי אמר הדברים הבאים המופיעים בטבלה.

שלב ב: נסו ברמת הקבוצה להחליט מי אמר את הדברים.

להלן הדמויות:

1. הרב עובדיה יוסף
2. מנחם בגין
3. הרבי מלובביץ
4. גולדה מאיר
5. הרב קוק
6. שמעון פרס
7. רונה רמון
8. יצחק רבין
9. מרים פרץ
10. יעל ארד

הציטוט	סמנו V אם יש התאמה בין תשובתכם לתשובה הנכונה	הדמות - המספר הבחירה האישית שלי	המספור הנכון	הדמות- המספר ההחלטה הקבוצתית	סמנו V במקומות אם יש התאמה בין תשובתכם כקבוצה לתשובה הנכונה
"יש ניצחונות שבאים מכישרון טבעי, יש ניצחונות שמפתיעים אפילו את המנצח. ויש ניצחון שמגיע מנחישות, מלחמה ותלכיד שבו ערך המחוברים גדול מסך חלקיו"					
"בתורה אין עדות. זה כך, זה כך. מה זה אכפת אם זה פרסי, אם זה חלבי, אם זה בבלי, אם זה תוניסאי? תורה אחת - משפט אחד... 'תורה ציווה לנו משה מורשה קהילת יעקב' - לא כתוב 'קהילת חלבים', לא כתוב 'קהילת בבלים'. זה של כל ישראל, כולם שווים"					
"אין זה חשוב באמת להחליט בגיל צעיר מאוד, מה בדיוק אדם רוצה לעשות כאשר יגדל. חשוב הרבה יותר שתחליטו על דרך בה אתם רוצים לחיות. אם תהיו ישרים עם עצמכם וישרים עם חבריכם, אם תיקחו חלק במאבקים שטובים לאחרים, לא רק לעצמכם, הרי נדמה לי שזה מספיק. ואולי מה תהיו - זה כבר פחות חשוב."					
זכיתי להיפגש עם החברה הישראלית על גווניה השונים, מפגשים של פנים אל פנים, מפגשים מרחיבי לב שאפשרו לי מחשבות והבנות חדשות. הייתי שמחה אם נצא כולנו לפגוש את הגיוון, את "האחרים", נכיר, נרגיש, נראָה את העיניים הכואבות והשמחות, נשמע את הקולות והצלילים השונים וגם אם יש בינינו תהומות - נוכל לבנות קעליהן גשרים.					

פעילות 2

כִּשְׁם שְׁאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׁוִין זֶה לְזֶה

סמנו V במקומות אם יש התאמה בין תשובתכם כקבוצה לתשובה הנכונה	הדמות- המספר ההחלטה הקבוצתית	המספור הנכון	הדמות- המספר הבחירה האישי שלי	סמנו V אם יש התאמה בין תשובתכם לתשובה הנכונה	הציטוט
					<p>החיבור בינינו הוא בתחושת הביטחון שבעת צרה אנו מתלכדים למען חיילינו ילדינו למען אוכלוסיות תחת איום ומלחמה. החיבור בינינו הוא באהבת הארץ ללא תנאי, כי אין לנו ארץ אחרת... החיבור בינינו הוא תחושת שייכות לבית, למשפחה המתאפיינת ברגעים של חברה ייחודית שבה אווירת שבת והחגים מורגשת מבלי שנוכל לשנותה."</p>
					<p>"ההתעמלות, שצעירי ישראל עוסקים בה בארץ ישראל לחזק את גופם, בשביל להיות בנים אמיצי כח לאומה..."</p>
					<p>"בחלקכם נפלה זכות גדולה לקרב בין אחים - דתיים ושאינם דתיים... להסיר מחיצות של חשדנות וניכור, לחרוץ ברגישות דין אמת וצדק ולנווט את מערכת בתי הדין הרבניים ברוח בית הלל, להטות אוזן אנושית השואבת משאר רוח כם התורני, ולשמש תל תלפיות לכל דורש..."</p>
					<p>"אין זה חשוב באמת להחליט בגיל צעיר מאוד, מה בדיוק אדם רוצה לעשות כאשר יגדל. חשוב הרבה יותר שתחליטו על דרך בה אתם רוצים לחיות. אם תהיו ישרים עם עצמכם וישרים עם חבריכם, אם תיקחו חלק במאבקים שטובים לאחרים, לא רק לעצמכם, הרי נדמה לי שזה מספיק. ואולי מה תהיו - זה כבר פחות חשוב."</p>
					<p>"המלחמה היא נמנעת, השלום הוא בלתי נמנע. "אשכנזי? עיראקי? יהודים! אחים! לוחמים!"</p>
					<ul style="list-style-type: none"> • "כל ההיסטוריה של העם היהודי נמצאת בין חריציו של הכותל הקדוש הזה." (פרק ראשון מספרו "פנקס שירות") • "אילו אמרו לנו שמחיר השלום הוא ויתור על ירושלים המאוחדת בריבונות ישראל, הייתי עונה הבה נוותר על השלום." (מתוך נאום בפני תלמידי תיכון, 1995)

כַּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּן אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

נספח 2 דף מקורות א

לימוד בחברותא או בקבוצות

דעות שונות / מדרש רבה במדבר כ"א

וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר: יִפְקֹד ה' אֶ-לֵהי הַרוּחֹת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה:
אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֶיהֶם וְאֲשֶׁר יֵבֵא לְפָנֶיהֶם וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יִבְיֵאֵם וְלֹא תִהְיֶה
עֵדֶת ה' כִּצְאֵן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רַעָה: (במדבר כז טו-יז) הַלֵּכָה אִם נָאֵה הַרְבֵּה
אֶכְלוּסִין שֶׁל בְּנֵי אָדָם אוֹמֵר:

בְּרוּךְ אַתָּה ה' אֶ-לֵהינו מֶלֶךְ הָעוֹלָם חֲכָם הַרְזִים¹.

כַּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּן אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה,
אֲלֵא כָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ דַּעָה בְּפָנֵי עַצְמוֹ...

שְׂכֵן מֹשֶׁה מִבְּקֶשׁ מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעַת מִיתָה אָמַר לְפָנָיו:

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי וַיְדוּע לְפָנֶיךָ דַּעְתָּן שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאֵין דַּעְתָּן
שֶׁל בְּנֵיךָ דּוֹמִין זֶה לְזֶה, וְכִשְׂאֵנִי מִסְתַּלַּק מִהֶן בְּבִקְשָׁה מִפְּנֵי מִנְה
עֲלִיהֶם מְנַהֵיג שְׂיָהָא סוּבְלָם לְאֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַּעְתּוֹ

הנחיה ללימוד המדרש:

1. קראו את המדרש והסבירו אותו במילים שלכם, כפי שאתם מבינים.
המדרש מחולק לשני חלקים: חלק הלכתי וחלק דרשני. בחלק ההלכתי המדרש מלמד הלכה: אדם הרואה
אוכלוסייה גדולה של בני אדם - עליו לברך את ברכת "חכם הרזים" (ראו הערה 1).

2. קראו את דבריו של הרב קוק על משמעותה של ברכת חכם הרזים:
"ככל שנעמיק להתבונן במבנה האופי הפרטי של בני האדם, נתפלא יותר ויותר על השוני הרב
הקיים בין ביניהם. שוני זה, מגזרת החכמה העליונה הוא בא. אילו היו כל בני האדם שווים זה לזה בהלך
רוחם, לא היה כל אדם ואדם, וכל חוג וחוג מושך לכיוונו בצורה קיצונית וקנאית כל-כך, ומתוך כך היה
העולם נחסר דעות, כיוונים ורעיונות שונים ומפריים". הרב קוק (עין אי"ה על ברכות)

הרב קוק מציין שאם נעמיק באופי הפרטי של בני אדם נתפלא מאוד על השוני הקיים, הרב טוען ששוני זה הוא
רצונו של הקב"ה - גזירת החוכמה העליונה.

3. נסו להסביר את דברי הרב קוק.

- לדעת הרב קוק, מה היה קורה אילו כל בני אדם היו שווים בדעותיהם?
- מה היתרון בריבוי הדעות לפי הרב קוק?
- מה לדעתכם משמעות ברכת חכם הרזים?
- האם אתם מסכימים שצריך להיות ריבוי דעות בכיתה/ בבית הספר/ בקהילה/
בחברה? במדינה? או שאתם רואים זאת ככורח מציאות?

¹ ברכת חכם הרזים: ברכה מברכות הראייה, הנאמרת כאשר אדם רואה שישים ריבוא (600,000) איש מישראל המכונסים במקום אחד.

פעילות 2

כִּשְׁם שְׁאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׁוִין זֶה לְזֶה

נספח 2

4. כעת ננסה להבין את משמעות ברכת חכם הרזים.

האם הברכה היא על כך שיש הרבה בריות, שש מאות אלף איש? או על משהו אחר, עמוק יותר?

נמשיך לחלק השני של המדרש:

משה מציין שהמציאות היא שיש דעות רבות. הכתוב מציין שכעת משה עומד לפני סיום תפקידו בהנהגת העם, והוא מבקש מה' שהמנהיג הבא של ישראל יהיה ניחן בתכונה מיוחדת: "מְנַהֵיג שְׂיִהָא סוֹבְלָם לְאַחַד וְאַחַד לְפִי דַּעְתּוֹ".

5. מה התכונה הנדרשת מן המנהיג?

ברור לכל אחד שהמנהיג צריך אולי להכיר את פרצופיהם של מונהגיו, אך הרבה יותר חשוב שהוא יכיר מה בלבם. המנהיג צריך להיות מתאים ברוחו לרוח הציבור שאותו הוא מנהיג. המסקנה הברורה היא שבאופן טבעי, ריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה.

לכל אדם ולכל קבוצת אנשים ישנן דעות מיוחדות, המקובלות עליהם. בכל מקום שאנשים חיים במסגרת משותפת, ברור שיש הבדלי דעות ביניהם. אך הבדלי הדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. עלינו מוטלת החובה ללמוד סבלנות והסובלנות להקשיב לדעות השונות.

6. היערכו לדווח במליאה לאור המקורות שלמדתם.

כַּשֶׁם שְׁאִין פּרצופיהן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׁוִין זֶה לְזֶה

נספח 2 דף מקורות ב

לימוד בחברותא או בקבוצות

המחלוקת ודעות שונות

1. מבוא: קראו קטע זה.

במקורות הקודמים למדנו שריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. מחלוקת בין בית שמאי ובית הלל היא דוגמה לתפיסה של היהדות בניהול מחלוקת - היהדות רואה לנכון לבחון, לבדוק ולעורר דיון. רובו של התלמוד הבבלי עוסק בבירור דעות שונות ובשמיעתן. בפרקי אבות נאמר:

"כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים, ושאינה לשם שמים אין סופה להתקיים.
איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים - זו מחלוקת הלל ושמאי,
ושאינה לשם שמים, זו מחלוקת קורח וכל עדתו."

במחלוקת שהיא לשם שמים יש מקום לשתי הדעות שיתקיימו זו לצד זו לאורך שנים. כשחיים במרחב משותף, באופן טבעי יש דעות שונות, ועל כן יש לתת מקום לשמיעת כל הדעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה, אך ההבדלים בדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. חכמים לימדונו שכל דעה היא ראויה, גם אם בסופו של דבר אין נוהגים לפיה. כאשר מנהלים חיים משותפים בחברה עלינו להקשיב לדעות השונות, עלינו לשמוח לא רק בזכות דעתנו האישית הנאמרת, אלא גם בגלל שיש דעה המתנגדת לנו.

2. עיינו בסיפור הבא ולמדו זה באמצעות השאלות המכוננות.

מחלוקת בית שמאי ובית הלל / תלמוד בבלי, מסכת עירובין, דף י"ג, עמוד ב'

אָמַר ר' אַבָּא אָמַר שְׁמוּאֵל:
שְׁלֹשׁ שְׁנִים נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל,
הִלְלוּ אוֹמְרִים: הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ וְהִלְלוּ אוֹמְרִים: הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ.
יִצְאָה בֵּת קוֹל וְאָמְרָה: אֵלּוּ וְאֵלּוּ דְבָרֵי אֱ-לֵהִים חַיִּים הֵן, וְהִלְכָה כְּבֵית הַלֵּל?
וְכִי (וּשְׂוֹאֵלִים) מֵאַחַר שְׁאֵלּוּ וְאֵלּוּ דְבָרֵי אֱ-לֵהִים חַיִּים הֵם מִפְּנֵי מָה זָכוּ בֵּית הַלֵּל
לְקַבֹּעַ הִלְכָה כְּמוֹתֵנוּ?
מִפְּנֵי שְׁנוּחִין לְבֵרִית, וְעֹלּוּבִין (מִנִּיחִים עַצְמָם לְהִפְגַּע וּסּוֹבְלִים עֲלֵבוֹנָם)
הֵיוּ, (וּכְשֵׁהוּ שׁוֹנִין בַּמִּשְׁנָה) הֵיוּ שׁוֹנִין דְּבָרֵיהֶן וְדְבָרֵי בֵּית שְׁמַאי,
וְלֹא עוֹד אֶלָּא שְׁמַקְדִּימִין (בְּנִיסוּחַ הַדְּבָרִים בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד אֶת) דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי לְדְבָרֵיהֶן.

- "אלו ואלו דברי אלהים חיים" - איך ייתכן שיהיו שתי דעות שונות על הדרך שבה צריך לנהוג ושתיהן נכונות?
- מדוע נקבע שההלכה כדברי בית הלל? (שלוש סיבות)
- מהו הצד החיובי במחלוקת? למדנו שבאופן טבעי ריבוי בני אדם במקום אחד יוצר מגוון דעות. לא ייתכן שלכל בני האדם תהיה דעה אחידה, אך הבדלי הדעות לא אמורים להוביל אותנו לשנאה ולפירוד. חכמים לימדונו שכל דעה של היא ראויה, גם אם בסופו של דבר אין נוהגים לפיה.

²התלמידים שלמדו בבית מדרשם נקראו בית הלל ובית שמאי. כל בית נודע באופיו המיוחד, על פי גישת הרב המייסד - הלל ושמאי. ברבות השנים, הפכה שיטתם של בית הלל לשיטה הרווחת בקרב חכמי ההלכה. חכמי בית שמאי נותרו בעמדת מיעוט ונקבעה הלכה כבית הלל.

פעילות 2

כְּשֶׁם שְׂאִין פּרָצוּפִיהֶן דּוֹמִין זֶה לְזֶה, כִּךְ אֵין דַּעְתָּן שְׂוִין זֶה לְזֶה

בפירושו לביטוי "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם", הסביר הרב קוק (עולת ראייה, א' עמ' של) שעל ידי כל הצדדים שבמחלוקת מתרבה השלמות בעולם..
אדם אומר דעה אחת, וחברו אומר דעה הפוכה. על שניהם לשמוח לא רק בזכות דעתם האישית אלא גם בגלל שיש דעה המתנגדת להם.

3. עיינו בסיפור הבא והסבירו קטע זה באמצעות השאלות המכוונות.

קביעת ההלכה ביבנה/ תוספתא, עדיות א'

לעולם הלכה כדברי המרובין.

לא הוזכרו דברי היחיד בין המרובין, אלא שמא הוצרך להן שעה, ויסמכו עליהן. וחכמים אומרים:
לא הוזכרו דברי יחיד בין המרובין, אלא מתוך שזה אומר טהור, וזה אומר טמא כדברי רבי אליעזר, יאמרו לו: **כדברי רבי אליעזר שמעת.**

לאחר החורבן וביטול הסנהדרין, היה חשש שתהיה התורה כשתי תורות ולא תהיה אחידות בשמירת המצוות. כדי למנוע מצב כזה החלו חכמי כרם ביבנה, ורבן גמליאל בראשם, לפסוק הלכות במחלוקות, ולהכריח את הכול לצייט להלכות שקבעו.

- כיצד פסקו הלכה?
- מדוע היה צורך להזכיר את הדעה היחידה? (שתי סיבות)
- כיצד אתם קובעים מה לעשות כאשר יש מחלוקת בכיתה או בבית?
- היכן משתמשים בקביעת ההחלטה על פי רוב במדינת ישראל? הביאו דוגמאות.

דעות שונות והניגוד ביניהן לא גרמו חלילה לאיבה בין בית הלל לבית שמאי, אלא לחיבה ולאחווה ביניהם. התלמוד (יבמות דף י"ד) מעיד: "אף על פי שנחלקו בית שמאי ובית הלל, לא נמנעו בית שמאי לשאת נשים מבית הלל, ולא בית הלל מבית שמאי. ללמדך, **שחיבה ורעות נוהגים זה בזה**, לקיים מה שנאמר (זכריה ח', י"ט): 'האמת והשלום אהבו'."

במרחב משותף אנו נתקלים בדעות שונות מנוגדות. לא תמיד אנו מסכימים, אך תמיד עלינו לזכור: אנחנו לא מסכימים זה עם זה, אבל צריך לשמור על יחסים של חיבה ורעות.

4. היערכו לדווח במליאה לאור הלימוד שלכם, נא שימו לב לשאלות הבאות:

- נסו לברר על מה היו המחלוקת ואי ההסכמה בתקופת הירצחו של ראש הממשלה יצחק רבין.
- לאור דברי חכמים, מה עלינו ללמוד לאחר הרצח הנורא של ראש הממשלה?